

Білоцерківський національний аграрний університет
Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра славістичної філології, педагогіки та методики викладання

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Риторика»

Галузь знань - 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність – 035 Філологія
Освітня програма – «Германські мови та літератури (переклад включно, перша – англійська)»

Рівень освіти	вищої перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	вибірковий
Кількість кредитів ECTS /загальна кількість годин	3 кредити ECTS /90 годин
Період вивчення	8 семестр (4 курс)
Форма контролю	залік
Викладач	Баран Наталія Анатоліївна, Посада: асистент кафедри славістичної філології, педагогіки та методики викладання Науковий ступінь: немає Робоче місце: навчальний корпус № 6, каб. ... E-mail: natanatbar@ukr.net ; natanatbar@gmail.com
	
Профайл викладача	Orcid ID: orcid.org/0000-0002-7292-4726 Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=0cY276YAAAAJ&hl=ru
Опис освітнього компонента	<i>Курс знайомить</i> здобувачів з біографічними відомостями про видатних ораторів минулого і сучасності, з основними законами риторики, видами та жанрами публічних виступів. <i>Вивчення дисципліни передбачає</i> опанування основних вимог до усного публічного виступу та до кожного етапу роботи над класичною промовою. Увагу акцентовано на вимогах до оратора та особливостях утримання уваги слухачів. <i>На практичних заняттях передбачено</i> продукування здобувачами власних публічних виступів різних видів та жанрів; ведення діалогів за визначеною тематикою; використання ефективних технік ведення дискусій, диспутів, агітування, інформування тощо; детальний аналіз

	<p>публічних виступів, формулювання порад доповідачеві щодо вдосконалення манери виступу. <i>Зразкові промови</i> розглядаються у змістовому, мовно-стилістичному, філософському, мистецькому аспектах.</p>				
Передумови для вивчення	<p>На сьогодні сфера роботи перекладачів значно розширилася. Крім усних та письмових видів перекладу постають нові специфічні жанри перекладацької діяльності, зумовлені потребами індустріалізації суспільства та широтою інформаційного простору, в якому має працювати перекладач. Ораторські навички знадобляться для ведення комунікативних диспутів та висловлювання думок комунікантів різних національностей, де на плечі перекладача лягає вся відповідальність за мовний перебіг переговорів.</p> <p>Вивчення дисципліни «Риторика» базується на знаннях із засвоєних раніше навчальних дисциплін: вступу до мовознавства, теорії мовної комунікації, української мови для перекладачів, української мови у діловому спілкуванні, філософії, історії та культури України, психології, етики, соціології, іноземної мови, стилістики.</p>				
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	Платформа Moodle, мультимедійні проєктори, презентації, навчальний посібник “Риторика” (ел. варіант), роздаткові матеріали, інформаційно-навчальні ресурси та інші довідкові джерела в мережі Інтернет				
Сторінка курсу в системі MOODLE BNAU	https://teach.btsau.net.ua/course/view.php?id=1597				
Мета вивчення дисципліни	Надати студентам вичерпні теоретичні знання з даного предмету; розвивати наявні навички публічного мовлення; формувати бажання займатися самовдосконаленням шляхом включення в риторичну практику.				
Формат дисципліни	Змішаний (очно-дистанційний), із застосуванням відеозв’язку і мультимедійних засобів під навчання та консультування (за використання Moodle, ZOOM, Viber, Telegram).				
Компетентності, які формуються	<p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p> <p>СК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p> <p>СК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.</p>				
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення вивчення освітнього компонента «Риторика» очікуємо досягнення таких програмних результатів навчання (ПРН):</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Символ ПРН</th> <th>Конкретизовані ПРН з дисципліни</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>РН 1</td> <td>Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</td> </tr> </tbody> </table>	Символ ПРН	Конкретизовані ПРН з дисципліни	РН 1	Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
Символ ПРН	Конкретизовані ПРН з дисципліни				
РН 1	Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.				

	<p>PH 2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>PH 14 Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p>
Структура курсу	<p><i>Модуль 1. Історія ораторського мистецтва</i></p> <p>Тема 1. Риторика як мистецтво і наука</p> <p>Тема 2. Ораторське мистецтво Стародавнього Світу</p> <p>Тема 3. Вітчизняна риторика та її витоки</p> <p><i>Модуль 2. Робота над публічним виступом</i></p> <p>Тема 4. Види та жанри публічного мовлення</p> <p>Тема 5. Наукові засади риторики</p> <p>Тема 6. Підготовка оратора до публічного виступу</p> <p>Тема 7. Виразальні засоби риторики</p> <p>Тема 8. Оратор та аудиторія</p>
Методи навчання	<p>Методи навчання: пояснювально-ілюстративний; репродуктивно-творчий; проблемно-пошуковий (евристичний); словесні, наочні, практичні; аналізу і синтезу; індуктивний та дедуктивний.</p> <p>Форми навчання: проблемний виклад навчального матеріалу, складання опорних конспектів, підготовка рефератів, доповідей, обговорення, дискусії, письмові самостійні роботи та тестові завдання для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу, виконання творчих завдань, робота з інтернетом, презентації, дидактичні ігри (ділові, рольові), вправи з техніки мовлення, підготовка публічних виступів різних жанрів, візуальний супровід навчального процесу.</p> <p>Самостійна робота студентів передбачає використання матеріалів пошукової системи Google, електронних бібліотек, літературно-освітніх середовищ тощо.</p>
Технічне та програмне забезпечення (за потреби)	<p>Умови для його використання: акаунт на освітній платформі Moodle, доступ до мережі Інтернет, каналу YouTube, поштова скринька (бажано – у середовищі Google), доступ до інтерактивних онлайн-застосунків (Zoom, Viber тощо)</p>
Політика	<p>✓ Консультацій. Здійснюється за графіком індивідуально, у тому числі онлайн (Viber-група, електронна пошта тощо).</p> <p>✓ Навчальної взаємодії та академічної мобільності. Вітається спроможність студентів самостійно знаходити потрібні для навчання</p>

матеріали у медіаджерелах.

Є право на перескладання/ доопрацювання завдань і проєктів (окрім модульних контрольних робіт, які виконуються у визначений день і не перескладаються). Пропущені заняття відпрацьовуються пропонованими видами СР студентів. Модульний контроль є обов'язковим і проводиться двічі за семестр.

Навчальні публічні виступи студентів на заняттях є обов'язковими (в групі).

✓ **Академічної доброчесності.** Обов'язковим є дотримання правил академічної доброчесності, що передбачає творчий і самостійний підхід до опрацювання використаних джерел, коректні цитування й посилання на праці вчених, методистів, практиків. У разі будь-яких інших непорозумінь та питань щодо відхилення від загальної політики курсу відносини регулюються згідно з Положенням про академічну доброчесність:

https://btsau.edu.ua/sites/default/files/Faculties/osvita/quality/polog_akadem_dobrochesnist.pdf

Форми поточного та підсумкового контролю

Оцінюється активність студентів на заняттях, підготовка повідомлень, навчальних промов, виконання тестів, самостійних робіт, модульних контрольних робіт, ІНДЗ. За сукупністю виконаних видів діяльності виставляється заліковий бал. Засоби та критерії оцінювання детальніше прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеній на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Баран Н. А. Риторика: навчальний посібник (для студентів філологічних спеціальностей та всіх зацікавлених). Біла Церква. 2022.
2. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение: Учеб. пособие. 2-е изд., исправл. Мн.: Новое знание, 2001. 328 с.
3. Вандишев В.М. Риторика: экскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. К.: Кондор, 2003. 264 с.
4. Мацько Л.А., Мацько О.М. Риторика: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2003. 311 с.
5. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика: Навч. посібник. К.: Центр навч. літератури, 2003. 228 с.

Супровідна навчальна література:

1. Александров Д.Н. Риторика: Уч. пособие для вузов. М., 1999.
2. Апресян Г.З. Ораторское искусство. М., 1978.
3. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение. Минск, 2001.
4. Білоусенко П.І. та ін. Учїться висловлюватися. К., 1990.
5. Вандишев В.М. Риторика. К., 2003.
6. Васильев А.Н. Основы культуры речи. М., 1990.
7. Галина Сагач. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Навч. посібник. К., 2003.
8. Герман М.А. Основы риторики. К., 1988.
9. Гурвич С.С., Погоріло В.Ф., Герман М.А. Основы риторики. К., 1988.
10. Зарецкая Л.П. Риторика. М., 1999.
11. Карнеги Д. Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично. М., 1989.
12. Карнеги Дейл. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. Самара, 1997.
13. Ключев Е.В. Риторика: Уч. пособие для вузов. М., 2001.

14. Кошанский Н.Ф. Общая риторика. Санкт-Петербург, 1824.
15. Кузнецов И.Н. Риторика. Минск, 2000.
16. Мурашов А.А. Педагогическая риторика. М., 2000.
17. Ножин Е.А. Мастерство устного выступления. М., 1989.
18. Павлова Л.Г. Спор, полемика, дискуссия. М., 1991.
19. Платон. Диалоги. К., 1995.
20. Сагач Г.М., Юніна О.А. Загальна риторика. К., 1992.
21. Сагач Галина. Риторика. К., 2000.
22. Сопер Поль. Основы искусства речи. М., 1958, 1995.
23. Сперанский М.М. Правила высшего красноречия. М., 1973.
24. Таранов П. Антология мудрости: 20 философов: жизнь, судьба, учение. Симферополь, 1997.
25. Таранов П.С. Искусство риторики. М., 2001.
26. Томан Іржі. Мистецтво говорити. К., 1986.
27. Хазагеров. Общая риторика. Ростов-на-Дону, 1999.
28. Хилл Наполеон. Думай и богатей. М., 2000.
29. Шейнов В.П. Риторика. Минск, 2000.

Хрестоматії:

Сагач Г. Золотослів: Хрестоматія до курсу риторики. - К., 1992.

Інтернет-ресурси :

<https://krasnomovec.club/orator/>

<https://ukrainian.voanews.com/a/candidates-speech-habits-/4853695.html>

<https://krasnomovec.club/yak-podolaty-strah-pered-audytoriyeyu-krasnomovets/>